

Panevėžys turi jau vienuoliktąjį miesto garbės pilietį – juo tapo karininkas Jonas Variakojis (1892–1963). Šiandien tam pritarė Savivaldybės taryba.

J. Variakojis – vienas žmonių, kūrusių, gynusių ir įtvirtinusių Lietuvos Respubliką. Jam teko ypač svarbus vaidmuo Panevėžio mieste ir regione vykusiose nepriklausomybės kovose, organizuojant Lietuvos kariuomenę. J. Variakojis 1918 m. gruodžio 29 d. paskirtas Panevėžio srities apsaugos viršininku, jam pavesta organizuoti karių savanorių telkimą Panevėžio krašte ir suformuoti Panevėžio apsaugos būrį. 1919 m. sausio pirmomis dienomis pradėtas formuoti būrys, stumiamas žymiai gausesnių bolševikų jėgų, buvo priverstas atsitraukti į Kėdainius. Čia būrys toliau komplektuojamas ir apmokomas, jo pagrindu 1919 m. kovo 22 d. įsteigtas Panevėžio atskirasis batalionas, kuris spalio 25 d. perorganizuotas į 4-ąjį pėstininkų pulką, vėliau tapusį 4-uoju Lietuvos karaliaus Mindaugo pulku. Visus šiuos karinius junginius organizavo ir jiems vadovavo J. Variakojis.

Pradėjęs tarnybą paprastu savanoriu, 1919 m. gavo vyresniojo leitenanto, 1920 m. – kapitono, 1923 m. – majoro, 1925 m. – pulkininko leitenanto karinius laipsnius.

Vadovaujami J. Variakojo panevėžiečiai kovėsi su bolševikais prie Kėdainių, Šėtos, užėmė Ukmergę, 1919 m. gegužės 19 d. iš bolševikų išvadavo Panevėžį, dalyvavo karinėse operacijose prie Kupiškio, Aluoksnės ir kitose vietovėse, prisidėjo nuo Daugpilio išvadavimo. 4-asis pėstininkų pulkas kovėsi su bermontininkais ties Šiauliais ir Meškuičiais, su lenkų kariuomene ties Jašiūnais, Skėteriais, Musininkais ir Širvintomis. Ypač svarbus vaidmuo J. Variakojui teko vykdant Panevėžio išvadavimo operaciją (buvo operacijos vadovo pavaduotoju).

Po nepriklausomybės kovų tęsė tarnybą Lietuvos kariuomenėje, buvo III pėstininkų divizijos štabo viršininku, III karo apygardos štabo viršininku, ėjo divizijos ir karo apygardos vado pareigas. 1929–1930 m. buvo krašto apsaugos ministras.

Už nuopelnus apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo ir 2-ojo laipsnio ordinais, kryžiumi „Už Tėvynę“ (šis apdovanojimas vėliau pervadintas Vyčio Kryžiumi), Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu, Latvijos Lačplėsio 3-iojo laipsnio ordinu ir kt. apdovanojimais.

J. Variakojo kandidatūrą į Panevėžio garbės piliečius pateikė Kraštotyros muziejus, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Panevėžio skyrius.

